

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/24/2019
Identifikačné číslo spisu: 5717210106
Dátum vydania rozhodnutia: 26.03.2019
Meno a priezvisko: Mgr. Katarína Beniačová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5717210106.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a. s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanej O. N., bývajúcej v Š.H., G. XXX, o zaplatenie 7 926,25 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 6 Csp 135/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. mája 2018 sp. zn. 11 Co 73/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 17. januára 2018 č. k. 6 Csp 135/2017-75 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobkyňu sumu 7 926,25 eur spolu s úrokom vo výške 363,79 eur, s úrokom z omeškania vo výške 3,72 eur, úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 7 926,25 eur od 30. júna 2017 do zaplatenia, vo zvyšku žalobu zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že žalobkyňu voči žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, o výške ktorej rozhodne samostatným uznesením. Právne nárok žalobkyne posudzoval podľa ustanovení § 52 ods. 1, § 121 ods. 3, § 488, § 489, § 497, § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalobkyňa uzatvorila so žalovanou úverovú zmluvu, na základe ktorej jej žalobkyňa poskytla úver. Záväzkový vzťah, ktorý vznikol medzi stranami sporu na základe predmetnej úverovej zmluvy vyhodnotil súd prvej inštancie ako spotrebiteľský, ktorý obsahuje všetky zákonom predpísané náležitosti. Žalovaná sa zaviazala úver splatiť v splátkach, ktorú povinnosť si však riadne neplnila a žalobkyňa preto oprávnenne pristúpila k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru. Keďže žalovaná sa k podanej žalobe nevyjadrila a v konaní nevyprodukovala žiadne dôkazy, ktoré by popierali dôvodnosť žalobného návrhu, žalobkyňu priznal nárok na zaplatenie dlžnej istiny vo výške 7 926,25 eur spolu so zmluvnými úrokmi do predčasnej splatnosti úveru vo výške 363,79 eur a úrokmi z omeškania vo výške 3,72 eur. Zároveň jej priznal nárok na zaplatenie úrokov z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej istiny, avšak nie od žalobou uplatneného dňa 20. júna 2017, ale až od 30. júna 2017, nakoľko žalobkyňa poskytla žalovanej dodatočnú lehotu na plnenie do 29. júna 2017. Až nasledujúci deň sa tak žalovaná

mohla dostať do omeškania so zaplatením dlhu. Nárok žalobkyne na riadne dojednané úroky z úveru považoval súd prvej inštancie za dôvodný len do vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru. Uviedol, že zmluvný úrok je odplata za užívanie požičanej sumy, pričom je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky, t. j. spolu s istinou. Doba splatnosti zmluvného úroku sa tak zhoduje s dobou splatnosti úveru. V prípade vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru nastáva stav, kedy dlžník nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať a preto nebol dôvod na to, aby žalobkyňa ako veriteľ inkasovala úroky, ktoré by jej patrili iba za stavu oprávnenej držby peňažných prostriedkov žalovanou ako dlžníčkou. V opačnom prípade by bol založený ústavne nekonformný stav, kde by spotrebiteľ bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia plnenia a veriteľ by naďalej „pohodlne inkasoval“ úroky z úveru. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že úroky z omeškania ako príslušenstvo pohľadávky žalobkyni neprislúchajú zo zmluvných úrokov do zosplatnenia pohľadávky.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 29. mája 2018 sp. zn. 11 Co 73/2018 rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej zamietajúcej časti s poukazom na ustanovenie § 387 ods. 1 a 2 C.s.p. potvrdil. Zároveň žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 C.s.p. Nestotožnil sa s názorom žalobkyne o tom, že nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení úveru. Uviedol, že tento názor žalobkyne nezodpovedá konštantnej judikatúre a poukázal na závery rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. ÚS IV. 476/2012 z 18. septembra 2012, v ktorom vyslovil záver, že veriteľovi patria úroky len do splatnosti dlhu, následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť iba úrok z omeškania (rozhodnutie R 59/1998, 4 Obo 143/1998). V opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťažovaniu v podobe úrokov z úveru, ako i úrokov z omeškania, čo by spôsobilo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi stranami sporu. K požadovanému úroku z omeškania z úroku z úveru odvolací súd uviedol, že zmluvné úroky, ako i úroky z omeškania sú príslušenstvom pohľadávky, pričom oneskoreným zaplatením zmluvných úrokov nevzniká právo na ďalšie úroky z omeškania, Občiansky zákonník a ani Obchodný zákonník neumožňujú veriteľovi požadovať od dlžníka príslušenstvo (úroky z omeškania) pre prípad z omeškania s platením iného príslušenstva pohľadávky, t. j. zmluvných úrokov (Rc 5/2006).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“), t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Vyčítala odvolaciemu súdu nesprávnosť jeho právneho záveru, že nárok na zaplatenie zmluvného úroku trvá len do času vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru a nie až do času jeho vrátenia. Poukázala na ustanovenie § 502 ods. 1 a § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka s tým, že pri úverovej zmluve ide o plnenie peňažného záväzku v dvoch rovinách a to, vrátiť poskytnuté prostriedky v dohodnutej lehote, ako aj zaplatiť požadované úroky. Pri omeškaní s vrátením peňažných prostriedkov má veriteľ právo jednak na úrok z úveru a jednak na úrok z omeškania, pričom úprava úroku z omeškania je podporná k úroku z úveru, a preto je rozhodujúce, ako sa strany dohodli v zmluve. Za nenáležitú označila poukazovanie odvolacieho súdu na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Obo 143/98, ktoré sa netýka samotného uplatňovania nároku na dohodnutý úrok z poskytnutých peňažných prostriedkov po zosplatnení úveru. Tiež namietala, že Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. 476/2012, ktoré odvolací súd uviedol na podporu správnosti svojich právnych záverov, nevyjadril právny názor, ktorým by akýmkoľvek spôsobom podporoval stanovisko odvolacieho súdu k nároku na úroky po zosplatnení úveru. V závere dovolania dovolateľka citovala ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p. a § 420 písm. f/ C.s.p. a uviedla, že „vzhľadom k tomu, že otázka splnenia náležitosti zmluvy je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, došlo k tomu, že súd znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.“ Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie v časti napadnutej odvolaní a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadрила.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), za ktorú koná zamestnanec, ktorý má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

6. V zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ až c/ C.s.p. dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada a ak je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje uvedené násobky minimálnej mzdy. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

7. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie vecí tzv. majetkovým cenzom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenzus znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie vecí možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy.

8. V predmetnej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej, týkajúci sa zamietnutia žaloby v časti, v ktorej sa žalobkyňa domáhala zaplatenia zmluvného úroku vo výške 13,9 % ročne zo sumy 7 926,25 eur od 20. júna 2017 do zaplatenia, úroku z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 7 926,25 eur od 20. júna 2017 do 29. júna 2017 a úroku z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 363,79 eur od 20. júna 2017 do zaplatenia. V čase začatia dovolacieho konania (doručením dovolania súdu prvej inštancie 31. júla 2018) výška príslušenstva, ktoré bolo predmetom dovolacieho konania predstavovala sumu 1 257,88 eur. Výška minimálnej mzdy v čase podania žaloby (14. júla 2017) bola 435,- eur (podľa § 1 písm. a/ Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 280/2016 Z.z.). Odvolací súd teda rozhodoval v dovolaním napadnutom výroku o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy (4 350,- eur). Prípustnosť dovolania žalobkyne bola preto v zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ C.s.p. vylúčená.

9. I keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenzu, t. j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Účelom zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k C.s.p. zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania i pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenzus sa teda v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ. Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch (vzhlľadom na postavenie strán) len fikciou, na ktorú zákonodarca v C.s.p. reagoval tzv. pozitívnou diskrimináciou, t. j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 C.s.p.), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docielenia rovného postavenia s druhou stranou sporu, a teda dôsledného

naplnenia princípu rovnosti zbraní.

10. Dovolací súd navyše dodáva, že pokiaľ dovolateľka v závere dovolania ako dovolací dôvod uvádza ustanovenie § 420 písm. f/ C.s.p. a tvrdí, že rozdielnou rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu došlo k znemožneniu, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, aj v prípade ak by k rozdielnej rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu v danej otázke dochádzalo, nejednalo by sa o vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p., ale o nesprávne právne posúdenie veci, ktorú situáciu výslovne predpokladá zákon v ustanovení § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p. Dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie veci však z dôvodu majetkového cenzu, ako už bolo dovolacím súdom konštatované vyššie, nie je možný.

11. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako neprípustné odmietol.

12. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.). O výške náhrady trov dovolacieho konania žalovaných rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

13. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.